

FOTOĞRAF

Uğur Demircan

1

Sabah olmadan ulaşmak istiyordu. Üç saattir yoldaydı. Semtler, mahalleler aşmış; sokaklar, kestirmeler geçmişti. Issızdı. Tek bir köpek bile yoktu ortalıkta. O gürültülü araç nehri akılmıyordu bu saatte. Günün yorgunuydu caddeler. Asfalt bile soğumamıştı henüz.

Aya baktı. İlerideki toplu konutların öte yanına geçmiş, batmak üzereydi. Az kalmıştı; gün neredeyse ışıyacaktı. Köşeyi dönünce apartmanı gördü. İşte tam karşısındaydı. Durdu. Bacakları ağrıyordu artık. Hedefine vardığını anladığı anda yorulduğunu da anladı. Bacakları, merdivenleri hiç çıkamayacak gibiydi.

Duyuruncaya dek bastı en üstteki isimsiz zile. Bu kadar kat aşağıdan, çalıp çalmadığını bile duyamıyordu. Arabalar geçmeye başladılar arkasındaki yoldan. Kediler, köpekler sağda solda görünür oldular. Birden cızırtılı bir ses yankılandı sabahın soğuk sessizliğinde. Kapı otomatı, utanmaz bir gürültüyle açtı mekanizmayı. Bunun daha sessiz çalışanı yapılmalı artık bu devirde, diye düşündü. İttirdi demir kapıyı; girdi içeri.

Mozaik taşlı merdiven soğuk ve karanlıktı. Döne döne çıkıyor, çıktıkça karanlıklaşıyordu. Merdiven hiç bitmeyecek gibi geliyordu. Her kat birbirinin aynıydı. Katlardaki bütün kapılar, kapıların önündeki ayakkabılar bile sanki birbirinin aynıydı. Kaç kat çıktığını saymayı bıraktı bir yerden sonra. Vardığında, kapı açık olacaktı, onu biliyordu sadece. Açık bir kapı buluncaya dek çıkacaktı. Bulamazsa sonsuza dek çıkacak gibiydi.

Kapının aralığında bir çift siyah göz ona bakıyordu şimdi. Bir çift siyah göz, onun gözleriyle buluşunca biraz daha açtı kapıyı ve çekildi içeri. Gel, demekti bu.

Üç kişiydiler içeride. Perdeler sıkı sıkıya kapalıydı. Üç çift siyah göz saklıydı evde.

“Hoş geldin” dedi biri kısık sesle. Kısık sesle konuş, demekti bu.

“Hoş bulduk” dedi.

“Takip edilmedin değil mi?”

“Hayır. Eminim.”

“Getirdin mi?”

“Getirdim.”

Ceketinin iç cebinden ince bir kitap çıkardı. Kitabın arasından da eski bir fotoğraf... Kutsal bir emaneti teslim ediyormuşçasına korkarak uzattı fotoğrafı. Alan da öyle aldı, yavaşça.

“İçeri geçelim” dedi biri. Geçtiler.

Penceresi binanın iç avlusuna bakan, yarı aydınlık bir odaya geçtiler. Biri pencereyi kapattı; kalın, yeşil perdeyi örttü. Duvardaki gömme dolabın kapaklarını açtı bir diğeri. Fotoğrafı içeriye doğru uzattı. Dolabın içindeki düzeneğin tam ortasına koydu. Yanındaki küçük siyah kolu indirdi.

“Şimdi sıra sende” dedi; çekildi.

Dolaba yavaşça yaklaştı. Dolaptan ışık taşıyordu odaya. Işık çok güçlüydü. Gözleri alışınca dek yaklaştı. Eğildi, fotoğrafa doğru uzattı başını. Öyle anlatmışlardı odaya girerken. Gözlerinin kamaşması geçtiğinde, bu seferkinin farklı olduğunu anladı. Karşısında küçük bir çocuk vardı ama şimdi, fotoğraftaki gibi değildi. Karşısındaki çocuk, büyümüş gözleriyle artık doğrudan kendisine bakıyordu!

2

Şehrin dışındaki tozlu mahallede bildik, sessiz bir gündü. Temmuz güneşi tepeye tırmanırken bir örnek yapılmış evlerin aralarında çocuklar koşuyor, tavuklar avare avare dolaşıyordu. Arada bir maden kamyonları geçiyordu az ilerideki ana yoldan. Şehirden dağa doğru boş ve hızlı giden bu kamyonlar, birkaç saat sonra geriye ağırlaşmış olarak dönüyordu ve kamyonun sarsıntılı gürültüsü geçip gittikten sonra yine sıcak sessizliğine bürünüyordu mahalle. Sessizliğe cırcır böcekleri eşlik ediyordu.

Sokağın alt başındaki bahçeli evde, salondaki büyük ahşap radyoyu balkona taşımışlardı o sabah. Polis Radyosu'nda arabesk bir şarkı çalıyordu. Evin bahçeye bakan geniş balkonu sabahtan yıkanıp temizlenmiş, sandalyeler çıkarılmıştı. Telaşlıydı hane halkı; misafirler gelecekti o gün. Hazırlıkların arasında üç yaşında bir de çocuk dolaşıyordu. Odadan salona, mutfaktan balkona umarsız koşturuyordu. Sebepsizce mutluydu çocuk. O yıllarda yaşadığı anların çoğunu bir daha hiç hatırlamayacağı gerçeğinden habersizdi ve etrafındaki her şey bir oyun aracıydı onun için. Ayrıca eve misafir gelecek olması, çocuk zihninde rutinin dışına çıkılması demekti ve bu da oyun gibi bir şeydi onun için.

Beş, altı kişi geldiler. Babasının ahbablarıydı hepsi de. İçlerinden bir ikisini tanıyordu çocuk mahalleden; bazılarını ilk kez görüyordu. Epeyce konuşup gülmüştü bu amcalar. Onu sevdiler biraz. Dediklerinin çoğunu anlamıyordu ya gülümsüyorlardı ona. Saklandı babasının ardına. O yaşta babanın ardı, dağın ardı demekti. Sonra misafirlerle babası kendi aralarında sohbeteye devam ettikçe sıkılıp odasına gitti çocuk. Beyaz formika kaplı karyolasının alt çekmecesinden oyuncaklarını çıkardı. Kılıçlı roma askerini yere koydu özenle. Devrildi yine asker. Hep düşüyordu böyle. Kaldırdı; halının tüyleri arasında sıkıştırdı bu kez. Demir tekerlekli siyah beyaz polis arabasını gıcırdattı halının kenar çizgileri üstünde. Arabanın camlarına polis resimleri boyanmıştı. Hepsi de gülümsüyordu. Sarı plastikten uçağın pervanelerini üfleyerek döndürmeye çalışırken adının seslenildiğini duydu. Balkona çağırıyorlardı.

Balkona gittiğinde misafirlerin köşede toplandıklarını gördü. Aralarında yer açtılar. Babası onu kollarından tuttu, açılan yere, balkon demirinin olduğu köşeye çıkardı; demirin üstüne oturttu. Elleriyle de sıkı sıkı tutunmasını söyledi. Tam karşıda, o tanımadığı adamlardan biri vardı. Elinde oyuncak gibi bir şey tutuyordu. "Hazır!" dedi adam. "Çekiyorum!"

Kimse çocuğa bakmıyordu elbette; herkes karşıya bakıyordu. Tam o esnada bir ışık parlaması gördü çocuk. Gözleri açıldı; göz bebekleri küçüldü. Bir anlığına karşısında birini gördü! Balkondakilerden farklı biriydi gördüğü. Daha genç, gözlüklü ve fazlasıyla şaşkın biriydi. Gözleri açılmıştı onun da; eğilmiş, doğrudan kendisine bakıyordu!

3

Tanıtımın yapılacağı salon, yeni yapılmış cam kongre merkezinin içindeydi. Basın mensupları ön sıraya dizilmiş, televizyon kameraları sağda solda uygun yerlere yerleştirilmiş, özel davetliler de koltuklarda yerlerini almışlardı. Sahnedeki perdeye şirketin reklam görüntüleri yansıtılıyordu. "Anı-

larını Berraklaştır!" yazıyordu slogan olarak. Telefonunu sessize alıp, ses kayıt programını açarken sloganda anlatılmak isteneni düşündü. Anıları sadece anarak nasıl berraklaştırabilirdi insan? Her anı, berraklaşmaya değer miydi sonra?

"Sevgili misafirler, sayın medya mensupları! Şirketimizin yöneticisi çok kısa bir süre içinde karşınızda olacaklardır."

Perdedeki sununun sesi açıldı. Dinledikçe sinirlerini geren bir müzik tekrar etmeye başladı. Şirketin reklam müziği ve sonunda tekrarlanan aynı söz: "Anılarını Berraklaştır!"

Neyse ki fazla sürmedi. Şirket yetkilisi bir pop yıldızı edasıyla çıktı sahneye. İnsanların nezaket gereği alkışları, ona, hayranlarının çılgınca alkışlamaları gibi geliyordu anlaşılın. Ağzı kulaklarında başladı sözlerine. Teknolojinin geldiği noktayı, şirketinin buna katkılarını ve geçmişteki buluşlarını uzun uzadıya anlattıktan sonra "fazla uzatmayacağını" söyledi ve sahnenin ortasında baştan beri duran üzeri örtülü masaya yaklaştı.

"Bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi kalmayacak!" derken sesinin kademeli olarak yükselmesi bilinçli bir reklam numarası gibi, âdeta bir sihirbazın 'prestij' manevrasını sunması gibiydi. Son hecesinde açtı örtüyü. Bakışların toplandığı, ön tarafında dürbün gibi çift vizörü bulunan küçük bir kutu şeklindeki cihazı iki eliyle kaldırıp seyircilere doğru getirdi.

"İlk icat ettiğimizde koca bir fotoğraf stüdyosu kadar vardı", dedi elindeki cihaz için. Küçültmüşler, halka arz edilecek hâle getirmişlerdi. "Anılarınızı Berraklaştırın!" dedi o da reklamdaki gibi. Tekrar masaya koydu. Elindeki fotoğrafı cihazın içine yerleştirdi; düğmesine bastı. Kameralar yakınlaştırdı, arkadaki perdeye yansıtılar görüntüyü. Alkışlar yükseldi. İşte, yapmışlardı! Fotoğrafın içine dalıp çekildiği anı kısa bir süreliğine izletebilen, hatta belli bir açıya kadar çevresini bile gösterebilen teknolojiyi -ki icat edileli en fazla iki yıl olmuştu- fotoğraf makinesi boyutlarına indirgemeyi başarmışlardı!

"Nasıl yaptıklarını açıklamamaları sana da garip gelmiyor mu", dedi yanındaki koltukta oturan yaşlı adam. Alkışlar azalmıştı bu arada. Müzikse gereksiz yere yükselmişti. Başını çevirip baktı; eski moda ama temiz giyimli, tıraşlı, altmış yaşlarında gösteren biriydi. Boynunda basın kartı yoktu.

- Neyi dediniz?

- İcadı diyorum. O fotoğraf dediğin bir kâğıt parçası sadece. Nasıl girilebiliyor onun içine?

- Bilmiyorum. Şirket sırrı olarak saklanıyor bildiğim kadarıyla. Şirkette çalışan bilim insanları hatta diğer görevliler bile tesislerin içinde yaşıyormuş yıllardır.

- İnsanlar sorgulamıyorlar da ondan. Düşünsenize, nasıl olabilir böyle bir şey? Teorik olarak mümkün değil.

- İnsanlar böyle ürünlerin sonucuyla ilgilenirler genelde. Hem bazen her şeyin nedenini düşünmek de gerekli olmayabilir. Sizce de güzel değil mi? Sihir gibi bir şey bu!

“Unutma delikanlı” dedi adam kalkarken. “Sihir dediğimiz, belki de henüz öğrenmediğimiz bir bilimdir.”

Reklamlarda, haberlerde, filmlerde, her yerde o ürün vardı artık. İlk tanıttımdan sonra tarihin gördüğü en büyük kampanyalardan birini başlatmışlardı. İnsanlar cep telefonlarının ilk çıktığı yıllarda yaptıkları gibi onu da satın alma yarışına girdiler. Renk renk modelleri üretildi. Her ülkede, milyonlarcası satıldı. Fotoğrafın çekildiği yer ve zamanı canlı izlemek tüm dünyayı saran popüler bir çılgınlığa dönüşmüştü.

Anahtarla açtı kapıyı. O kadar teknolojiye rağmen hâlâ bundan güvenlisi yok, diye düşündü. Çalışma odasına geçip yeni aldığı cihazı kutudan çıkardı. Şarjını kontrol etti; çalışma masasının üstüne koydu. Az evvel gazetedeği masasına gelen küçük paketi açtı. Uzun süredir aradığı fotoğrafı bulmuştu sonunda. Sandıkta sanıyordu ama orada değildi, beş yüz kilometre uzaktaki kız kardeşinin eski albümündeydi fotoğraf. İsrarla isteyince kargo şirketi ile göndermişti. Sandalyeye oturup masa lambasını açtı; uzun uzun baktı fotoğrafa. Eski, Polaroid bir fotoğraftı. Arkasında, küçük bir Alman pulu ve el yazısıyla yazılmış bir tarih vardı sadece. Pulda bir kral resmi vardı. İskambil kâğıtlarındaki papaza benziyordu. Ön yüzü ise kalabalıktı: Fotoğrafta, üç yaşındayken babası ve arkadaşları ile eski evlerinin balkonundaydılar.

4

Duvarlarından biri -muhtemelen spor yayınları için- tamamen ekran kaplıydı ama kahvehanenin diğer kısımları, çay ocağı, garsonu ve yeşil örtülü masalarda vakit öldüren işsizleriyle geçen yüzyıldan kalmış gibiydi. Bunca insanın nefes alıp verişleriyle pencere camları tamamen buğulanmış, bu da altı yedi masalık dükkânı dış dünya ile bağlantısı kesik bir kutup istasyonuna döndürmüştü. Kutuplarda olmasa da çıkmaz bir sokağın dibindeydi kahvehane. Semtin ara sokaklarında dolaşa dolaşa zor bulmuştu burayı. Neden burada buluşmak istediğini anlayamadı arkadaşının.

Gözlerini kapattı, kahvehaneyi dinlemeye başladı. Sesleri dinledi. Saat yönünde dönen çay kaşıklarını, elden ele geçen okey taşlarını, iyi bir kâğıt gelince masaya vurulan elleri, kısık sesli televizyondaki haber bültenini ve günlük siyasi konuları hep aynı bilmezlikle, dön dolaş aynı bir kaç cümle ile yorumlayan insanları... Bu sesleri neredeyse unuttuğunu, böyle bir yere yıllardır gelmediğini düşündü. Hâlâ var olduğunu bile dün öğrenmişti hatta. Yine de içerisi sıcaktı ve insanı sarıp sarmalayarak dış dünyadan soyutlanmış duygusu yaşatan anlamsızca huzurlu, garip bir uğultu hâkimdi kahvehaneye.

Kapı açılınca bu yalıtılmışlık hissini geçici olarak bozan serin bir esintiyle birlikte, tanıdık bir yüz de girdi içeri. Üniversite yıllarındaki ev arkadaşıydı gelen. Okul bittikten sonra bir daha görmemişti. Dün telefonuna gelen mesajda, mutlaka buluşmak istediğini yazıyordu.

Perişan hâldeydi arkadaşı. Hatırladığından daha da zayıftı şimdi. Avurtları çökmüştü. Sakalları bir patlamayla sağa sola fırlamışçasına düzensiz uzamıştı. Önlerden dökülmüş saçları dağınık, giysileri özensizdi. Hızlıca tokalaştılar, sarıldılar.

- Nerelerdeydin bunca zaman? Numaran değişti galiba. Aramıştım.

- Evet dostum. Ortalarda değildim epeydir.

- Neden yahu?

- Bak şimdi, gazeteci tanıdığım bir sen varsın, o sebepten aradım seni.

- Bir sorun mu var?

- Bildiğim bazı şeyler var. Çalıştığım yani eski çalıştığım şirketle alakalı. Gizli şeyler.

- Nerede çalışıyordun ki sen?

- Hani şu...

Garson, söyledikleri çayları getirince sustu. İlk yudumlarını alırken televizyonda yine aynı reklam başladı: "Anılarını Berraklaştır!" diyordu bir kız.

Televizyonu gösterdi.

- Tam dört yıl bunlarda çalıştım işte. Endüstriyel tasarımcıydım, bilirsin.

- Demek orada çalıştın ha!

- Evet ama...

- Ama?

- Bazı uygulamalar hakkında konuşmaya başladım. Yaptıklarına itiraz ediyordum. Anlayacağın, dikkat çektim galiba sonunda. Disiplin kurulu fiilan... İşe girerken bir gizlilik sözleşmesi imzalatmışlardı. Yüksek tazminat ödeme zorunluluğu vardı.

- Eee?

- Eesi, kovuldum. Gizliliği ihlal ettiğim gerekçesiyle... Tazminat olarak evime, eşyalarımın el koyuldu.

- Yapma yahu. Nerede yaşıyorsun, nasıl geçiniyorsun şimdi?

- O sorun değil. İdare ediyorum sağda solda. Benim için önemli olan, onların sırrını açıklamak artık.

Sustu. Çevresine bakındı.

- Beni izliyorlar.

- Kim, şirket mi?

- Evet. Bunu yapmamdan korkuyorlardı, biliyorum ve yapacağım da. Ne olursa olsun gerçeği herkesin bilmesi gerek artık. Sen gazetecisin. Yayınlayabilirsin.

- Dur bakalım. Sen anlat da bakarız. Delilsiz bir şey yayınlamam mümkün değil tahmin edersin. Hem neymiş bakalım bunların sırrı?

Bunu söylerken tanıtım toplantısındaki yaşlı adamın dedikleri geldi aklına. Merakı daha da artmıştı.

“Anıları berraklaştırmak”, dedi. “Neye, kime faydası var, değil mi? Sadece fotoğraflarını canlı görmek için mi veriyor bunca parayı insanlar? Evet, kendileri öyle sanıyor ama aslı bambaşka.”

- Ne yapıyor peki bu şirket?

- Öncelikle şunu bil, fotoğrafın çekildiği ana sadece bakmıyor, aslında müdahale de edebiliyorsun.

- Nasıl?!

Sesi istemsizce yüksek çıkmıştı. Diğer masalarda konuşanlar, iskambil kâğıdı oynayanlar bir anlığına susup bunlara baktılar.

“Evet” dedi daha da kısık sesle. “Şirket, zaman yolculuğunu buldu aslında!”

Gözleri fal taşı gibi açılmıştı.

- Emin misin bundan?

- Elbette. Anıları berraklaştırma safesatasının ardında yatan gerçek bu aslında. Bu satılan makineler, birer paravan.

- Neden saklanıyor peki?

- Asıl icadın saklanması birçok nedene dayanıyor olsa gerek. Bilemiyorum. Bir kere, devletin parmağı hatta kontrolü var o işte. Kesin. Geçmişin değiştirilebilmesi başlı başına sorundur zaten, malum ya. Belki de sadece hâkim sınıf kullansın diyedir. Öyle ya. Dünyadaki en iyi şeyleri hep onlar kullanır ama asıl sorun o değil. Asıl sorun, şirketin bu küçük makinelerle insanlara yaptığı.

- Ne yapıyorlar insanlara?

Yine bakındı çevresine. Tedirginliği geçmiyordu. İlerideki bir masada, hiçbir şey yapmadan önüne bakarak oturan genç birinden şüphelendi. Bir süre onu gözledi, sonra devam etti:

- O makinelerle fotoğraflarına bakan insanların anılarına ulaşıyorlar dostum. Bir kere bakmaları bile yeterli oluyor. Sadece o baktığı fotoğrafla da sınırlı değil bu; tüm anılarının kapısını açıp içerideki verileri alıyorlar. Daha doğrusu sana böyle özetleyebilirim. Düşünsene bir; tüm dünyada milyonlarca veri kaynağın oluyor kendiliğinden. İnsanların kendilerinin bile zor hatırladığı tüm olaylar, tesisin devasa sunucusuna kaydediliyor. Elde edilen toplam bilgi ile neler yapılabileceğini, sistemin kimlere hizmet edeceğini sen tahmin et artık. Neyse burası çok da uygun değilmiş aslında. Kimseye güvenemiyorum dostum. Cumartesi gecesi şu adrese gel, aradığın kanıtı orada göreceksin. Yalnız dikkatli ol. İzlenmediğinden emin olmalısın. Şirket de devlet de tüm olanaklarıyla arıyorlar bunu. Bu adreste birkaç arkadaşımın birlikte, gizlenen o teknolojiyi bulacaksın. Ben onlara senin geleceğini bildireceğim. Şirketin dışında bir tek burada var asıl makine. İlk versiyonlardan biri ama iş görüyor.

Bunu derken cebindeki kâğıdı çıkarıp masanın yanından gizlice uzattı. Çayından bir yudum daha alıp geldiği gibi çıktı rüzgârlı kapıdan.

5

Makinenin parçaları çöp kutusunda idi şimdi. Kırmıştı. Bir kez daha bakarsa arkadaşıyla o kahvehanede buluşmalarının anısını da görmelerinden korktu. Fotoğrafi eline alıp baktı tekrar. Bu şekilde bakmak aslında en güzeli, diye düşündü. Anıların insanın kendinde oluşturduğu etki, eski bir fotoğrafa bakmanın verdiği his, her türlü teknolojik gelişmeden üstündü ne de olsa. Doğrudan kalbiyle bağlantılıydı. Şimdi, şu fotoğrafta, üzerinde görünen kiremit rengi hırka mesela; annesi örmüştü onu elleriyle ve ona

giydirirken yaşattığı güvenli, sıcak hissi, annesinin saçlarından gelen o ıtırlı kokuyu, hangi icat yeniden hissettirebilirdi ona?

Adrese gitmekle gitmemek arasında kalmıştı şimdi. Giderse, o cihazdan bakarsa arkadaşını ele vermiş olacaktı ama gitmezse hem bu kadar büyük bir haberi bile isteye atlamış olacaktı hem de...

Durdu. Düşüncesine inanamadı bir an. O ana dek aklına gelmemiş olmasına şaşıtı. Olabilir miydi gerçekten? Yapılabilir miydi bu? Geçmişe müdahale edilebiliyor demişti arkadaşı! Beri yandan onun tamamen delirmiş olabileceği fikri geldi aklına. Yıllardır görmemişti sonuçta. Bütün bunların bir şizofrenin uydurmaları olma ihtimali de vardı elbette ama ya gerçekse?! O fotoğraf... O gün... Yapabilir miydi?

Düşüncesinden utandı. Bencilceydi aklından geçenler. Kendine yakıştıramadı. Ortada toplumu ilgilendiren böyle hassas bir konu varken ve bu kadar önemli bir haber söz konusu iken o bir gazeteci olarak sadece kendini düşünmüştü.

Otobüse nasıl bindiğini hatırlamıyordu. Evden ne zaman çıkmıştı, durakta ne kadar beklemişti, otobüsün numarası kaçtı? Görünen o ki aklındaki bir boşluğu doldurması gerekiyordu sadece ve kendiliğinden gelişmişti her şey. İşte şimdi koltuklarının yarısından çoğu boş bu otobüste oturmuş, artık fazla gidene kalmayan bir yere doğru gidiyordu. Maden yolunun üstündeki son mahalleye gıcirtılarla girdi otobüs. Asfalttan saptığı dar sokak, eskisi gibi tozlu değildi sanki. Zaman içinde kapıları, pencereleri değiştirilmiş, boyları farklılaşmış bitişik evlerin aralarından geçip en baştaki evin köşesindeki durakta durdu otobüs. Tam olarak hedefine varmıştı.

Otobüs aheste bir kalkışla önünden geçip gittiğinde evin kapısının önündeydi artık. Bu demir kapının rengi beyaz değildi o zamanlar. Çok ağır gelirdi çocuk ellerine, açamazdı tek başına. Yaklaştı; zili çalmaya çekindi. Ne söyleyecekti açacak kişiye? Tanımazlardı onu. Yıllar olmuştu ev satılalı.

Çevresinden dolaşmaya karar verdi. Evin sonraki sakinleri dış cephesini kaplatmışlar, yan taraftaki boşluğa ufak bir garaj yaptırmışlardı. Hatırladığından çok daha değişik görünüyordu şimdi. Farklı bir ev miydi artık burası? Ailesinin yıllarca ay ay, taksit taksit ödediği o kooperatif evi bu muydu? Doğduğu, ilk adımlarını attığı, okula başladığı, ilk kitabını okuduğu ev yok muydu artık? Şeklini, rengini değiştiren binanın, geçmiş de değişiyor muydu? Geçmişini değiştirmek bu mu demekti yoksa?

Bahçesindeki ağaçlar büyümüş, şekilleri değişmişti yıllar içinde. Bahçe duvarının kırık briketlerinde tanıdık bir motif aradı sanki gözleri. Çocuk-

luğundan tanıdık imgeler geçiyordu gözünün önünden. Arkadaşlarıyla oynadıkları oyunları görüyordu, toz toprak içinde. Kulübesinde uyuyan miskin köpeğini, hemen her gün karşı komşunun o büyük, kapkara tüylü horozundan kaçışlarını...

Biraz daha yürüyünce evin arka tarafındaki balkonun altına geldi. Balkonun demirleri de renk değiştirmişti yıllar içinde ama balkonun üstünü kaplayan üzüm asması hâlâ canlıydı. İşte buydu onun aradığı canlı tanık! O asmanın arasından renkli ampuller sarkıtmıştı babası, dostların ağırlandığı serin yaz akşamları yakmak üzere ve o balkonda çekilmişti o meşhur fotoğraf, o sarı sıcak günde.

Eve döndü. Gelgitler içinde geçirdi o günü. Masanın ortasındaki fotoğraf, evin de hayatın da merkezindeydi şimdi. Gidip gelip ona bakıyor, sadece onu, o günü düşünüyordu. “Ya doğruysa?” sorusu aklının dehlizlerinde yankılanıyor, doğru olması durumunda yapabileceği şey onu çok heyecanlandırıyordu. Bir yandan, yakalanmak da vardı işin ucunda ama bu şans, hayatta bir kere gelebilecek bir şanstı ve işte şimdi ömründe ilk kez bu kadar cesur bir karar alıyor, o adrese gitmek üzere evden çıkıyordu. Koşar adım indi merdivenleri. Ayakları kendinin değildi sanki artık. Kontrolü kendinde olmayan bir bineğe binmiş, o nereye götürürse gidiyor gibiydi. Karanlık sokaklarda hızlı adımlar atmaya başladı. Yolu uzundu. Sabah olmadan ulaşmak istiyordu.

6

Şehrin dışındaki tozlu mahallede, temmuz güneşi tepeyi inerken bir örnek yapılmış kooperatif evlerinin en başındakinin asmalı balkonunda artık çaylar içilmiş, sohbetin sonu gelmişti. Ev halkına teşekkür eden konuklar, birer birer balkondan aşağı inip bahçe kapısına yöneliyordu. Birkaçı aynı mahalledendi zaten; evlerine yürüyeceklerdi. Diğerleri kapının önüne park edilmiş büyük arabaya binmeye başladılar.

Çocuğun babası da yöneldi otomobile. Arkadaşlarıyla şehre gidecekti. İşte o an bağırma, haykırmaya başladı çocuk. Küçücük ellerinden geldiğince babasını tutmaya çalışıyor, ağlıyor, zıplıyordu. Küçücük ayaklarının kaldırabildiği kadar toz kaldırıyordu zeminden. Güldüler babasının dostları. Durdu çocuk. Hepsinin yüzlerine baktı tek tek. Yıllar boyu fotoğrafta görerek ezberleyeceği o ölü suratlara baktı. Hiç biri farkında değildi, anlamıyorlardı. Onlar gülüyorlar, o ise buna çok kızıyordu.

Babası onlar gibi kahkahalarla gülmüyordu ona. Her zamanki gibi müşfik, her zamanki gibi kalender bir gülümseme vardı yine kavruk yüzünde. Çocuk, dili döndüğünce bir şeyler anlatmaya çalışıyordu ama ağlamasından

anlaşılmıyordu dedikleri. “Gitme!” demeye çalışıyordu babasına. Az önce o ışık parlamasının içinde gördüğü, o gözlüklü, o tanıdıkmiş gibi hissettiği genç adam ona bir şeyler söylemişti çünkü. “Gönderme” demişti! Ancak anlamadı babası çocuğun derdini. Her zamanki gibi bir ağlama sanmıştı bunu da. Gülümseyerek yere kadar eğildi. Bir dağ, yanındaki ovaya eğiliyordu sanki. Eğildi ve öptü çocuğun ıslanmış yanaklarından. Gözyaşlarını sildi, saçlarını düzeltilti. “Akşama dönerim, korkma” dedi ve bindi arkadaşlarıyla otomobile. Annesi tutup kaldırdı, sarıldı çocuğa. Otomobil, çıkardığı kapkara egzoz dumanına yerden kaldırdığı tozları da karıştırarak kapkara asfaltla kaplanmış ana yola doğru kayboldu, gitti. Çocuk bakakaldı arkalarından. Ana yol, o gün daha da karaydı sanki. Ana yoldan maden kamyonları geçiyordu yine, gürültüyle. Maden kamyonları, çok hızlı geçiyordu yine.

Önce internette kendi sayfasında belirtti haberin basılacağını. Sonra gazetesi de tanıtımlara başladı. Gazetenin sahibi, aldığı tüm o telefonlara rağmen basmıştı haberi. Haber çıkar çıkmaz da alt üst oldu ortalık. O sabah şirketin tesisleri polis tarafından basıldı. Çok sayıda tutuklamalar oldu. Sonra sivil toplum kuruluşları gösteriler düzenlediler günlerce. İş öyle büyüdü ki parlamento bile konuyla ilgili olağanüstü toplandı. Uluslararası bir krize dönüşüyordu şirketin yarattığı skandal.

Televizyonu kapattı. Günlerdir susmayan telefonunu da kapatmıştı. Masasının üstündeki çerçeveye yerleştirilmiş fotoğrafa bakıyordu şimdi. Fotoğraf, yeni verdikleri habercilik ödülünün yanında duruyordu. Üç yaşında, kiremit rengi kazaklı çocuk, eliyle demirlere tutunmuş, iri gözleriyle şaşkınlık içinde bakıyordu. Çevresinde, fotoğraf makinesine poz veren, bir daha hiç gülmeyeceklerini bilircesine gülümseyen ölü yüzler ve hemen yanı başında babası duruyordu. “Ah baba” dedi içinden. Akşama dönerim, demişti. Yine dönmemişti.